

PRZYCHYLAĆ SIĘ (22) *vb impf*

się (19), się (3).

-chy- (20), -chi- (2).

a jasne.

inf przychyłać się (2). ◇ *praes 1 sg* przychylam się (1). ◇ [3 *sg* przychylą się.] ◇ 3 *pl* przychylają się (3). ◇ *fut 1 pl m pers* będziemy się przychyłać (1). ◇ *con 3 pl m pers* by się przychylali (2). ◇ *part praes act* przychylając się (13).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVII – XVIII w. s.v. przychylić.

1. [Pochylając się zbliżać się:

Zwrot: »do siebie [= ku sobie nawzajem] przychyłać się«: A iż niewielkie rozmowy między nami były, bośmy w zamknięciu osobno z sobą nic nie beli, tylkośmy tak *in publico* do siebie się przychylając z sobą rozmawiali; a przeto też *breviter* TM ty nasze rozmowy wypiszemy. *ListyZygmAug 1553/245.*]

2. [O czasie: zbliżać się, następować:

Fraza: »czas [czego] przychyła się«: Iże droga iest śmierć Świętych Bożych przed oblicznością Páńfką [...] / iest też to iedná ofiárá ku chwale Bożey / iáko Apoštoł piŕze: Ia oto iuż będę ofiárowány / á czás iuż przywrocenia przychyła fie żywothá. *GilPos 179v.*]

3. Dążyć, pragnąć, chcieć postępować według czegoś (5) :

przychyłać się do czego (1): Nápomínánye ku wŕzytkiemu koŕciołowi / áby fie do bogactw ŕwiátá nie przychyláli. *LubPs P marg.*

przychyłać się czemu (1): *RybGęśli A3v cf Szereg.*

przychyłać się k(u) czemu (3): Troiaki iest vzitek przikazania Bożego Pырwŕzy: iestcy wodzem náŕzym dokriŕtuŕffa [...] iest też karanie ktore ŕam pan bog nam naznatyŕ iefli fie niebędziem przychyłać ku oney niewinnoŕcy w ktorey był náŕzę rodzicze Iadama y Yewę ŕtworzyŕ. *SeklKat N2v; LubPs aa6v;* gdy nam okázowáli poddáni náŕzy / iż którému dobrá iego włáfné dziedziczné / *nullo iure* były wŕięté: pilnoŕmy tego z Rádámi náŕzemi przy Poŕlých Ziemŕkich przeŕluchywáli: y ku ŕpráwiedliwoŕci fie przychyláiąc / onéŕmy im przyŕádzili. *SarnStat 96.*

Szereg: »dogadzać i przychyłać się« (1): Co ia moy Mŕŕjwy Pánie obaczywŕzy / [...] dáŕŕzey Mŕŕiwey łáŕce y chęci W.M. y z cnym potomŕtwem / y powinnymi W.M. záchowániu zacnemu *pro virili* dogadzać y przychyláciem ŕię záwŕze gotow. *RybGęśli A3v.*

4. *Być tego samego zdania, zgadzać się, wyrażać aprobatę; acclinare, inclinare Calep (7) :* *Acclino* – Przychilamŕzię, Prizwalam. *Calep 14a.*

przychyłać się k komu, k(u) czemu (4): *LibLeg 11/81v;* [Kacerze] ácz náukę páná Kryŕtuŕowę przyymowáli / á ku ŕwyętoŕliwoŕci yá ŕtoŕowáli / ále nye wyerzyli iżeby on práwym człowyekyem z cyálá y duŕŕe ŕpoyonym był / á iżeby prawdziwe dla zbáwyenya y poŕwyęceny ludzkyego krew ŕwoyę ŕwyęthá przelał y vmárł: [...] Y Turcy / Tátárzy / y Sárácenowye podŕiŕ dŕyeń ktemu ŕye przychyláją. *KromRozm III D7v;* [Mędrzy głosili, że dusza] iáko nie cieŕefná / ciáło grube ŕpráwiáła / á nie ciáło onę iáko ŕubtylná rzecz / od nie cieŕefnego nie cieŕefná rządzoná. Plato k nim fie

przychylając/ powie da być dużej nieiąką bytność łamą fiebie rufzając/ rozumem ozdobioną. *BielKron* 127v; *CzechRozm* 144v.

przychylać się do kogo, do czego (2): *SarnStat* 421; Obłudnie się obchodząc, w wątpliwość przywodzą Wiarę łzczerych y dobrych ludzi: bo iż ci ich Ofzukywią, przeto boią się by także Nie ofzukywali ich y drudzy. y łtądze Niewiedzą komu wierzyć; á zátym raz do tych, Drugi raz się do owych rádźi przychylają. *CiekPotr* 79.

[*Zwrot*: »prošbie przychylać się«: A tak mý Stephan krol wýłzeý pomienioný, prozbýe przerzeczoneý jako flussneý łafkawie łzie przýchiliającz, one articulý mianowane [...] potwierdzamý ý vmoczniamý *MetrKor* 1582 129/119.]

5. Odwoływać się, stosować się do czegoś, uwzględniać; inniti *JanStat* (10) :

przychylać się do czego (7): zá pilnym żądaniem Połtów koronnych vftawuiemy/ przychylając fie do Státutów piérwéy o tym wydanych: że żaden Woiewodá áni Kálztelan Stároftą áni Vrzędnikiem ziemłkim bydź niemoże w iednym Woiewództwie *SarnStat* 77 [*idem* 232]; ZA zgodnym włzech łtanów zezwoleniem/ przychylając fie do decláráciiey S. pamięci Króla Stephaná przodká nálzého/ [...] onę *authoritate praefentis Conuentus* ápprobuiemy *SarnStat* 105; Przychylając fie do praw dawnych y łtátutów o tym nápiłanych/ połtanawiamy: áby [...] *SarnStat* 435, 232, 609, 859, 1130.

przychylać się czemu (1): Dogadźać pomienieni Sędziowie temu máią/ áby fie przychyláli iáko naywięcéy mogą práwóm y zwyczaióm Prułkim *SarnStat* 865; [*LustrRus* II 183].

przychylać się k(u) czemu (2): ABy rufzenie ná woynę porządne nápotym było/ y ku obronie á nie ku łkázie obracało fie/ przychylając fie ku łtarádawnéy/ ordináciiey y Státutowi vftawiamy/ [...] áby Kálztelan [...] z łzláchtą powiátów [...] cztérzy á namniéy trzy dni ná mieyłcu ku łciągnieniu náznáczonym w powiećie łwym czekał. *SarnStat* 302. *Cf Zwroty*.

Zwroty: [»przychylać się ku podobieństwu« = *obliczać według prawdopodobieństwa*: A na rok przyszły Żyd je [*myto kołomyjskie*] dzierży od IMP wojewody ruskiego, ku wiernej ręce, który jeszcze sprawy dostatecznej dać, co by na rok miało uczynić, nie umiał. A wszakże przychylając się ku podobieństwu wedle sprawy ludzkiej, którzy tego są po części łwiadomi, może na rok uczynić ... fl. 1100/0/0 *LustrRus* I 246.]

»k słowom przychylać się« (1): Krol Kálekucki chcąc fie zachować po Krześcijáńłku/ nie iada żadney rzeczy co łmierć podeymuie/ [...] dźierząc fie onych łłow kthore Pan Kryłtus powiedział: qui mortem alicui intulerit et ipse pereat/ to iełt/ kto komu łmierć záda/ łam też niechay zginie/ k tym fie łłowom przychylając/ qui ferit gladio: gladio peribit. *BielKron* 453v.

6. [Okazywać życzliwość: A przeto pan Stephan woiewoda poslal theras posly szwe [...], proszącz abi jego k.m. raczil przyąc z pana woiewodę [w] wielkie przyaczielsthwo y wszitki biskupi [...] y wszitką moldawską ziemyą, przichiliającz łzie yusz y ziemię łzwoyę ku jego k.mczi y ku korunnym polskiey *CorfusDocum* 1552 nr 80.]

Synonimy: **1.** *naginać się, nakłaniać się, przybliżyć się, skłaniać się*; **2.** *nadchodzić, nastawać, następować, przychodzić, zbliżać się*; **3.** *chcieć, pragnąć, zmierzać, żądać, życzyć*; **4.** *aprobować, przystawać, przyświadczać, przyzwalać, uznawać, zgadzać się*; **5.** *odwoływać się, stosować się*; **6.** *przyklaniać się, skłaniać się*.

Formacje współrdzenne cf CHYLIC.

AĆ